

Towarzystwo Miłośników Głogowa  
Biblioteka Encyklopedii Ziemi Głogowskiej

**ANDRZEJ MALINOWSKI**

# **KRONIKA SŁAWY**

(materiały do historii miasta)

# **TMG**

Głogów 1995

Biblioteka Encyklopedii Ziemi Głogowskiej

Komitet Redakcyjny:

Antoni Bok, Janusz Chutkowski, Jerzy  
Dymytryszyn, Zenon Hendel, Jerzy  
Sadowski.

Tom XX. Andrzej Malinowski: Kronika Sławy

## Przedmowa:

Sława od wieków wchodziła w skład Ziemi Głogowskiej i była z nią integralnie związana. Szczególnie związek ten umocnił się po II wojnie światowej, kiedy to z powodu całkowitego zniszczenia Głogowa, na kilka lat stała się ośrodkiem władz powiatu głogowskiego i centrum jego życia gospodarczego. W serii historycznej Biblioteki Encyklopedii Ziemi Głogowskiej nie może więc zabraknąć pracy omawiającej dzieje tego pięknego i starego miasta. Dobrze się więc stało, że Autor tego opracowania podjął się pionierskiej pracy, która pod tytułem: "Kronika Sławy - materiały do historii miasta" ukazuje się jako dwudziesty tom naszego wydawnictwa.

Andrzej Malinowski nie jest zawodowym historykiem. Jest długoletnim mieszkańcem Sławy, zamilowanym w jej historii, zbierającym pamiątki jej przeszłości i utrwalającym je na najtrwalszym znanym ludzkości materiale - na papierze. Spełnia dla Sławy taką rolę, jaką pełnił niegdyś w Głogowie Adam Królak - jest jej kronikarzem. Dlatego też redakcja BEZG postanowiła wydać tę pracę, tylko z niewielkimi skrótami, w takiej formie, w jakiej została napisana, zachowując nawet pewne niekonsekwencje chronologiczne, wierząc że będzie ona pożyteczna zarówno dla tych czytelników, którzy zainteresują się różnymi szczegółowymi informacjami o ich mieście, jak i dla tych, którzy - oby stało się to jak najszybciej - podejmą trud naukowego opracowania jego dziejów.

Janusz Chutkowski

## **Część I**

### **Wiadomości z dziejów Sławy od czasów najdawniejszych do 1945 r.**

Miasto położone jest nad jeziorem sławskim na wys. 86 m.n.p.m. Pradawna osada o charakterystycznej słowiańskiej nazwie. Początki jej liczone są na X - XIII w. Od zarania swoich dziejów należało do księstwa głogowskiego. Jednakże od chwili zreformowania administracji śląskiej 1 stycznia 1820 do 1 października 1932 r. Sława należała do powiatu Kozuchów. Od 1932 r. do 1 stycznia 1950 r. była w powiecie głogowskim. Później, do zlikwidowania powiatów w dniu 1. stycznia 1975 należała do powiatu wschowskiego. Od 1975 r. należy do województwa zielonogórskiego. Biorąc pod uwagę jej położenie na podmokłym terenie w pobliżu jeziora na wzniesieniu wśród borów, co stwarzało dogodne warunki bytowania ludzkiego, można przyjąć, że już dużo wcześniej istniała tutaj osada. Świadczą zresztą o tym pochówki z III stulecia n.e. Podobne siedliska ludzkie istniały też we wsiach przylegających do Sławy, takich jak: Lubogoszcz, Przybyszów i Tarnów Jeziorny, gdzie odkryto grodziska.

Od najdawniejszych czasów ludność tej osady zajmowała się uprawą roli, połowem ryb i karczowaniem lasów. Kroniki historyczne wspominają, że osada otoczona była wałem obronnym chroniącym ją przed napaścią wroga.

W okresie piastowskim ziemie te dzieliły się na kasztelanie. Wypada więc na wstępie powiedzieć kilka słów o grodzie

kasztelańskim, który znajdował się we wsi położonej w odległości 6 km od Sławy, która nazywa się Tarnów Jezierny.

Najstarszą wzmiankę o miejscowości Tarnów Jezierny znajdujemy w dokumencie z 28 lipca 1213 r. w którym biskup Lorenz nadał klasztorowi w Lubiążu dziesięcinę z 3 i pół włóki ziemi. Dnia 24 lipca 1295 r. książę Henryk III, czyniąc darowiznę dla klasztoru w Lubiążu, jako świadka powołał kasztelana z Tarnowa o imieniu Pozenko. Dwa lata wcześniej, w dniu 26 lipca 1293 r. Jan, biskup Wrocławia polecił nałożyć daninę na okoliczne wsie w wysokości 10 marek, ponieważ wykonując zarządzenie Henryka III głogowskiego miał położyć kamień węgielny pod budowę kościoła w Tarnowie (Polnisch Tarnau). Inny jeszcze dokument, sporządzony w dniu 22 lutego 1296 r. mówi o świadku Pribo de castello de Tharnowo.

W odległości około 2 km na północny wschód od Sławy, zaraz przy dawnej granicy z Polską istniał przed wiekami gródek - strażnica posiadający obwałowania, który miejscowa ludność nazywała "szwedzkim szańcem". W wale tego gródka znaleziono na początku XX wieku miecz żelazny, młot kamienny i skorupy naczyń glinianych. Miecz ten posiadał 54,8 cm długości. Głównia w swojej górnej części była szeroka na 3 cm, a w środku jej znajdowała się płytka bruzda do spływania krwi. Prosty jelec przy rękojeści miał kwadratowy przekrój i zespolony był z głównią. Uchwyt miecza o długości 11 cm miał niewielką gałkę, wykonaną w kształcie grzybka. Forma tego miecza świadczy, że wykonany został na Śląsku około XIV wieku.

Za czasów panowania Bolesława Wysokiego, syna Władysława II Wygnańca, Głogów stał się przejściowo stolicą samodzielnego księstwa, wydzielonego przez niego bratu Konradowi. Jednak z chwilą śmierci Konrada, około 1180 r., dzielnica ta wróciła do Bolesława Wysokiego. Później ziemie te były związane z osobą Konrada, syna Henryka I Brodatego, który walcząc ze swoim bratem, późniejszym księciem Henrykiem II Pobożnym, schronił się w Głogowie, gdzie przebywał jego ojciec. I w tym wypadku historia dotyczy terenów związanych ze Sławą, a w szczególności Tarnowem. W czasie pobytu w Głogowie Konrad ze swoją drużyną polował w otaczających ten gród borach, zwanych puszcza tarnowską spadł wtedy nieszczęśliwie z konia ponosząc

śmierć. O fakcie tym pisze w swojej kronice Maciej Kromer. Siostra Konrada Gertruda, która była mniszką w klasztorze w Trzebnicy, zabrała ciało brata i pochowała je w klasztorze. Gród w Tarnowie Jeziernym należał w 1381 r do rycerza Nicolausa von Rechenberg.

Sława lokowana została jako miasto otwarte - centralne miejsce dystryktu posiadającego wójta i lokalną władzę sądowniczą. W 1312 r. wymieniona zostaje w herbarzu miast śląskich i w dokumencie podziału księstwa głogowskiego z dnia 29 lutego 1312 r. Prawa miejskie Sławie nadał około roku 1310 Przemysław książę głogowski i poznański. Był on żonaty z Konstancją, wnuczką Władysława Łokietka a córką Bernarda księcia świdnickiego.

Rozwój Sławy, leżącej na szlaku handlowym z Wielkopolską, uwarunkowany był rozwojem takich miast jak Głogów, Wschowa i Kozuchów. Tędy prowadziła droga handlowa do Poznania. W 1315 r. w czasie zarazy morowej nieomal połowa ludności miasta i okolicznych wsi wymarła. Osłabło też znacznie tempo rozwoju miasta.

Przy podziale księstwa głogowskiego po śmierci Henryka V Żelaznego w 1378 r. Sława wraz z Kozuchowem, Szprotawą, Zieloną Górą i Sulechowem przypadła młodszemu synowi księcia Henrykowi VIII z przydomkiem Wróbel, ożenionemu z Katarzyną, księżniczką opolską. Sława zawdzięcza temu księciu pewne przywileje. Od 1331 całe księstwo głogowskie uzależnione było od Czech.

W tamtym okresie mieszkańcy Sławy trudnili się uprawą roli, ale też na dość dużą skalę produkowali sukno, prowadząc intratny handel z Polską. Trzeba dodać, że rozwinął się też handel produktami rolnymi, takimi jak zboże, len i konopie oraz zwierzętami, co umożliwiała mieszkańcom miasteczka na dość dobre egzystowanie. W roku 1468 Melchior von Rechenberg, który był właścicielem Tarnowa Jeziernego nabył Sławę.

W 1476 r. umarł bezpotomnie ostatni książę z linii piastów głogowskich - Henryk XI. Wojna sukcesyjna prowadzona pomiędzy księciem Janem II żagańskim, elektorem brandenburskim Albrechtem i królem węgierskim Maciejem Korwinem, która zakończyła się zwycięstwem Jana II i króla Macieja, przyniosła

ziemi głogowskiej ogromne zniszczenia.

Prawdziwym dobrodziejem Sławy i całego księstwa głogowskiego został królewicz polski Zygmunt Jagiellończyk, późniejszy król Zygmunt Stary, rządzący na Śląsku w latach 1499 - 1506. Za jego panowania poważnie zmniejszyły się rozboje na drogach, co przyczyniło się do rozwoju handlu. Dokonał też reformy monetarnej i uporządkowania prawa sądowego. Zygmunt Jagiellończyk bardzo cenił sobie panów na Sławie Melchiora i Nicolausa von Rechenbergów. Zatwierdził im też w 1506 r. dobra, które stały się dziedziczne w ich rodzie. Przyznać trzeba, że bracia von Rechenberg byli typowymi przedstawicielami rycerstwa tamtych czasów. Głównym ich zajęciem było prowadzenie wojaczki co zapewniało im największe korzyści materialne. Walczyli po stronie Jana II żagańskiego podczas wojny sukcesyjnej i wchodzili w skład grona doradców tego księcia, o czym wspomina historyk Głogowa Julius Blaschke. Autor ten przytacza przypadek, który zdarzył się w dniu 15 kwietnia 1511 r, w czasie turnieju rycerskiego zorganizowanego we Wrocławiu na cześć przyjazdu króla Czech Władysława Jagiellończyka. W czasie tego turnieju rycerz z Głogowa Jakub von Salza odrąbał rękę znaczą- cemu Węgrowi z orszaku królewskiego i po tym wydarzeniu musiał się ukryć przed zemstą towarzyszy poszkodowanego w kościele św. Elżbiety, skąd jednak go wywleczono i zaczęto się nad nim znęcać, dopiero Hans von Rechenberg, który również brał udział w tych uro- czystościach, wybawił go z tej opresji.

Ostatnim z rodu von Rechenbergów w Sławie był baron Johann von Rechenberg. Rechenbergowie oprócz przebudowy kościoła św. Michała dokonali roz- budowy już istniejącego nad jeziorem zamku, który wymieniony był w dokumencie zakupu Sławy przez ten ród w roku 1468. Pierwszy kościół w Sławie wzmiankowany był w XIII wieku. Obecny - pobudowany został w 1500 r i rozbudowany oraz powiększony w 1604 r. Posiada on długość 22 m, szerokość 10 m i wysokość 10 m. Kościół jest trzyprzęsłowy. Prezbiterium zajmuje połowę jego prawej strony. Posiada sklepienie beczkowe z lunetami. Ołtarz główny znajduje się w sześciokątnym półkolu. Na ołtarzu obraz przedstawiający św. Michała patrona kościoła namalowany przez F.X. WIntera. Obraz ten znajduje się w otoczeniu pięciu reliefów z poprzedniego ołtarza

głównego. Relief znajdujący się na górze obrazuje "obmywanie nóg", reliefy po stronie ewangelicznej - "strach przed śmiercią" i "Ukrzyżowanie", po stronie epistolarnej - "złożenie do Grobu" i "Zmartwychwstanie". W oknach kościoła znajdują się witraże przedstawiające św. Bonifacego i św. Jadwigę. Klejnotem sztuki rzeźbiarskiej jest ambona wykuta z piaskowca. Trzon jej w formie kolumny jońskiej opleciony jest winną latoroślą i owocami winogron tworząc formę kosza, zwieńczonego altaną. Cztery boki tego kosza i trzy boki altany znaczone są cytatami z ewangelii, które równocześnie obrazowane są płaskorzeźbami. Ambona ta ufundowana została w 1619 r. przez Annę von Rechenberg. Na ambonie tej przedstawiona jest też kometa Halleya, która w roku 1606 miała zwiastować nadejście nieszczęsnej wojny trzydziestoletniej (1618 - 1648). Mówiąc o rodzinie von Rechenberg nie sposób pominąć faktu przybycia do Kozuchowa współpracownika i przyjaciela Marcina Lutera - Melanchtona, który w 1522 r. przebywał w dobrach von Berge w Żukowicach. W 1524 r. rodzina von Rechenberg zmieniła wyznanie przechodząc do kościoła ewangelickiego. Kościół św. Michała przekazany został wyznawcom nowej wiary, do której swój akces zgłosiła znaczna liczba mieszkańców Sławy.

Wojna trzydziestoletnia objęła swoim zasięgiem Głogów. Przez księstwo głogowskie maszerowały wojska różnych orientacji religijnych niszcząc i rabując dorobek jego mieszkańców. Jednak szczególnie mocno dali się we znaki miejscowej ludności lisowczycy, którzy maszerowali też przez Sławę. W roku 1622 w Sławie zatrzymał się korpus kozaków liczący 8000 ludzi, powracający ze Schmiedeburgu przez Jelenią Górę, Chojnow, Polkowice, Nowe Miasteczko, Bytom i Głogów. Korpus ten oczekiwał w Sławie na cesarskiego komisarza, który miał im wypłacić żołd. Po otrzymaniu żołdu korpus przemieścił się do Polski.

Po wojnie trzydziestoletniej, dnia 17 stycznia 1654 r. komisja cesarsko - biskupia przekazała kościoły w Sławie i Krążkowie z powrotem w ręce katolików, odbierając je z użytkowania gminie ewangelickiej. Kościół w Sławie przyłączony został wówczas do diecezji wrocławskiej (uprzednio, od XIII wieku należał do diecezji poznańskiej).



Od połowy XVII wieku Sława przeszła we władanie rodu von Fernemont. Był to ród rycerski, który w czasie trwania wojny trzydziestoletniej oddał znaczne usługi panującym w Czechach i Austrii Habsburgom. Oprócz Sławy do Fernemontów należała też wieś Przybyszów. Ród ten obrał Przybyszów za swoją siedzibę, a Sława z zamkiem służyła im jako miejsce reprezentacyjne. Baron Hans Franz Barwitz von und zu Fernemont piastował godność naczelnika ziemskiego i dowódcy twierdzy w Głogowie. W roku 1567 baron von Barwitz pobudował w Przybyszowie piękną renesansową kaplicę, która miała stanowić jednocześnie mauzoleum tego rodu. Kaplica ta usytuowana była nieopodal jego siedziby. Ród von Barwitzów pisząc swoje nazwisko podawał na pierwszym miejscu dobra Przybyszów, a potem wymieniał Sławę.

W 1668 Sława uzyskała od cesarza Leopolda I prawo do czterech jarmarków rocznie. Przez okres około 200 lat Sława należała do rodu Fernemontów. Potomek tego rodu, który uzyskał już tytuł hrabiowski, hrabia Carl von Fernemont, zmarły w 1884 r., posiadał jeszcze widoczny w 1969 r. grób, znajdujący się w parku pałacowym (obecnie park miejski).

W roku 1721 wybuchł wielki pożar miasta, w czasie którego spaleni uległo 105 budynków mieszkalnych, kościół oraz zamek. W okresie 1732 - 35 odbudowano miasto po pożarze. Z zamku pozostała oficyna z wieżą szesnastowieczną i część skrzydła południowego. Kościół i zamek odbudowano.

W latach czterdziestych XVIII wieku Fryderyk Bernard Wernherr (1690 - 1776), rysownik śląski urodzony w Kamieńcu Żąbkowickim, który przebywał w Głogowie, wykonał rysunek Sławy widzianej z lotu ptaka. Z rysunku tego wynika, że Sława w czasach jemu współczesnych otoczona była wałem i palisadą oraz posiadała trzy bramy. Były to: Brama Polska, która znajdowała się w miejscu gdzie na przełomie lat 1945/46 była kawiarnia "Sławianka" (obecnie rozebrany budynek przy u. Waryńskiego, który przylegał do kanału), Brama Głogowska zw. "Rädchenertor" przy ul. Głogowskiej w okolicy Miejskiego Domu Kultury i "Brama Wschowska", która znajdowała się w najwyższej części ul. Wschowskiej, w okolicy kina "Żeglarz". Przy każdej bramie znajdował się dom strażników - celników. Wartownia głównego

urzędu celnego usytuowana była w budynku na rynku miejskim. Podobno przed tym budynkiem stała figura św. Jana Nepomucena, którą później przeniesiono przed zamek von Haugwitza. Za murami miejskimi znajdowała się wieś Sława. W roku 1919, po siedemnastu latach starań włączono wieś tę do miasta, a w 1929 r. do miasta włączony też został majątek ziemski hrabiego von Haugwitza.

Po pożarze, pałac - zamek został przebudowany. Otoczono go ogrodem w modnym wówczas stylu francusko - włoskim. Na znacznym obszarze utworzony został park, w którym do chwili obecnej znajdują się rzadkie gatunki drzew i krzewów ozdobnych.

W czasie wojny siedmioletniej, dla mieszkańców prawego brzegu Odry nadszedł trudny okres. Oddziały rosyjskie, które przekroczyły Odrę, a wśród nich szczególnie kozacy popełniali gwałty i rabunki. Sława w dniu 23 września 1759 r. została splądrowana przez rosyjskich huzarów. Od 23 listopada uległy splądrowaniu i objęte zostały rekwizycją przez wojska rosyjskie wsie Kuźnica Głogowska, Krzepielów i Kotła. Wtedy też kościół katolicki w Lipince zamieniony został w ruinę. Ruinę tą w roku 1864 rozebrano tak, że na miejscu kościoła pozostała jedynie drewniana wieża (dzwonnica). Plac na którym znajdował się kościół przeznaczony został na cmentarz.

W 1763 r. ponownie wybuchł w mieście pożar. Strawił on część zabudowy miejskiej, jednak kościół katolicki i pałac ocalały. Spłonął tylko kościół ewangelicki, który usytuowany był na rynku miejskim. Po tym pożarze król pruski Fryderyk II przeznaczył kwotę 10 tys. talarów na jego odbudowę. Miasto zaczęło się wyludniać, tym bardziej że w roku 1787 doświadczyło ponownego pożaru. W roku 1787 w Sławie mieszkało już tylko 28 sukienników. Później, pomimo wielkich trudności, Sława zaczęła się odbudowywać. Zaczęły się rozwijać nowe dziedziny rzemiosła takie jak: tkactwo, farbiarstwo, uprawa winorośli, handel winem, a szczególnie zbożem.

Rada Miejska Sławy (Magistrat) uzyskała w 1809 r. niezależność od właściciela miasta. Cztery razy do roku odbywały się w mieście spędy bydła i handel na targowisku. Później w miejscu gdzie znajdowało się targowisko pobudowano szkołę. Targowisko przeniesione zostało na rynek miejski gdzie zwykle po zakończeniu targu organizowane były tańce.

W dniu 1 stycznia 1820 r., w wyniku reformy administracyjnej na Śląsku Sława została przydzielona do powiatu Koźuchów.

Po wygaśnięciu rodu von Barwitzów-Fernemon-tów w roku 1886 w posiadanie Sławy i Przybyszowa wszedł nowy właściciel. Był nim hrabia von Haugwitz, pan na Namest koło Brna na Morawach (Czechy), który objął posiadłość ziemską liczącą 3729 ha. W skład tej posiadłości wszedł, pobudowany w 1735 r., pałac - zamek. Aż do końca drugiej wojny światowej posiadłość ziemska w Sławie, do której należały też dobra majątku w Przybyszowie stanowiły własność von Haugwitzów.

W dniu 1 października 1932 r. w czasie dokonywanych zmian w podziale administracyjnym Śląska Sława wraz z okolicznymi wsiami przeszła z terenu nowo utworzonego powiatu zielonogórskiego do powiatu głogowskiego. W dniu 1 lutego 1937 r. przemianowana została na Schlesiersee.

Ogólna wielkość posiadłości ziemskiej w Sławie, wliczając w to lasy, których było 1901 ha i obszary wodne, wynosiła w 1939 roku 3453 ha. W skład tego majątku wchodziły: gorzelnia, fabryka płatków ziemniaczanych, zakład produkcji torfu, zakład produkujący dachówki cementowe oraz mleczarnia, której większą część udziałów posiadała ordynacja von Haugwitza. W dobrach sławskich znajdowała się też stadnina ogierów z zakładu hodowli koni w Lubięcinie.

Sława w roku 1939 liczyła około 1600 mieszkańców, trzeba jednak dodać, że z powodu znajdującej się w pobliżu granicy liczba ta była płynna.

Nowa granica państwowa po pierwszej wojnie światowej spowodowała osłabienie znaczenia gospodarczego miasta. Związki handlowe z leżącą na wschodzie Polską zostały przerwane. Żyło ono jedynie z drobnej wytwórczości. Ochrona zwierzyny łownej i zakaz łowienia ryb w jeziorze pociągnął za sobą i inne zakazy takie jak zakaz kąpeli w jeziorze i pływania łodziami. Hrabia von Haugwitz, jedyny właściciel obszaru wodnego, postanowił po pewnym czasie uchylić ten zakaz. Nad jezioro zaczęli przybywać ludzie na wypoczynek. Otwarta w 1913 r. linia kolejowa Głogów - Sława -

Sulechów spowodowała ułatwienie w docieraniu ludzi nad jezioro. Zauważyć można było ożywienie ruchu turystycznego, szczególnie po pierwszej wojnie światowej. W okresie lata, w środy i soboty, jechało wiele osób nad jezioro, tak że w Sławie zaczynało się robić tłoczno. Nowe połączenia kolejowe Sławy ze Wschową umożliwiły coraz większej liczbie ludzi przyjazd nad jezioro i tereny do niego przylegające. Wydawane w tym czasie przewodniki turystyczne reklamowały Sławę jako miejscowość uzdrowiskową, gdzie można było leczyć różne dolegliwości. W jednym z przewodników mówiło się, że "obszary położone nad jeziorem nadają się do kuracji terenowych i leżakowania. Obok kąpieli w wodzie szukający wypoczynku może się cieszyć najpiękniejszymi kąpielami słonecznymi". Dalej mówi się, że "jest to miejsce dla rekonwalescentów po przebytej chorobie grypy" oraz, że: "podejmuje się tu kuracje przy ogólnych zaburzeniach układu pokarmowego, niedoboru krwi, skrofulozie i niedomaganiach narządów oddechowych". W okresie letnim z Głogowa do Sławy przed rokiem 1939 kursowały cztery pociągi dziennie, a w niedziele ilość pociągów zwiększano do sześciu.

Rozwój ruchu turystycznego, napływ ludzi spowodował ożywienie gospodarcze miasta. Do dyspozycji turystów oddano dwa hotele i cztery gospody. Przed Sławą stanęła możliwość stania się w przyszłości miastem wypoczynku dla Wrocławia, Berlina i innych większych miast. Niektórzy mieszkańcy zauważyli rysujące się możliwości zarobku z turystyki i zaczęli wynajmować przyjezdnym wczasowiczom pokoje. Wynajmem kwater zajmowało się w latach trzydziestych 27 mieszkańców miasta, w tym i siostry zakonne Szarytki. Do dyspozycji wczasowiczów oddawano 58 łóżek w kwaterach prywatnych.

Mieszkaniec Sławy Paul Altman wybudował w roku 1929 nad brzegiem jeziora jadalnię. Przyjezdni goście pod koronami sosen znajdowali miejsce odpoczynku z pięknymi widokami na rozświetlone słońcem jezioro. W jadalni tej serwowano potrawy ze świeżo złowionych ryb. Dwa razy w tygodniu orkiestra przygrywała tam do tańca bawiąc gości młodych i starych. Obok plaży znajdowała się wypożyczalnia sprzętu pływającego, kajaków i łodzi. Nieopodal tej jadalni wybudowano dom noclegowy na 65 łóżek.

Pomiędzy Sławą a Lubogoszczą powstało schronisko młodzieżowe, w którym po przystępnej cenie oferowano noclegi. Oprócz pokoi noclegowych znajdowały się tam: świetlica i łazienki z natryskami, co w owym czasie stanowiło, że schronisko to zaliczane było do piękniejszych na Śląsku.

Obszar jeziora sławskiego obejmuje powierzchnię około 850 ha. Długość jego wynosi około 11 km, a szerokość około 3 km. Największa głębokość znajduje się na wschód od wsi Lubogoszcz i wynosi 12 metrów. Przeciętna głębokość jeziora waha się w granicach 6 do 8 metrów. Miłośnicy przyrody odkryli w Sławie i na terenie wsi Tarnów Jezioro cudowne zakątki natury. W czasie wędrówek dookoła jeziora trasą wynosząca 25 km można podziwiać dziwy natury tak leśnej jak i wodnej. Północno - zachodnia część linii brzegowej od dawnych czasów uznawana była za najpiękniejszy zakątek tego regionu. Tutaj znajduje się malutka wioska Lubiatów. W okolicach jeziora spotkać można orła bielika i rybołowa, kanię czarną i rudą, myszołowy, gęś gęgawę, kormorany, zimorodka, czaplę siwą, żurawia, bąka w trzcinowiskach, remiza, łyski i rzadkiego łabędzia krzykliwego oraz inne ptactwo wodne.

Gospodarcze wykorzystywanie jeziora miało miejsce już dość dawno. Wydzierżawiano bowiem od właściciela prawo połowu ryb. Odłowów dokonywano długimi sieciami ciągnionymi, którymi łowiono duże ilości ryb. Bywały lata, że odławiano do 1000 cetnarów (500 kwintali) ryby rocznie. Jedną czwartą odłowu stanowiła ryba szlachetną w rodzaju sandacza, lina, szczupaka i suma. Przed pierwszą wojną światową zarybiono jezioro narybkiem węgorza. Poznano się też wtedy na delikatnym mięsie raków. Na przynętę dla raków zabijano dzikie króliki, które nadmiernie się rozmnożyły. Duże trudności pokonywali rybacy nie tyle związane z połowem ryb, co ich zbyciem. Przed pierwszą wojną światową sprzedaż ryb odbywała się ze zbiorników wodnych wożonych na wozach konnych. Sprzedaż odbywać się mogła jedynie w rejonie położonych najbliższej wsi. Po wybudowaniu linii kolejowej, wywożono rybę w dużych ilościach do miast takich jak Głogów, Wschowa, Sulechów.

Wspomnieć też trzeba o słynnej cukierni na rynku w Sławie gdzie sprzedawano ciasteczka, które wczasowicze kupowali jako podarunki dla pozostałych w domu członków rodzin.

Obie gminy chrześcijańskie posiadały w Sławie kościoły. Na około 1800 mieszkańców miasta, około 1100 było wyznania ewangelickiego zaś 700 wyznania katolickiego.

Ewangelicki kościół pod wezwaniem Świętej Trójcy wybudowano pomiędzy rokiem 1834 a 1836 dla około 1200 wiernych. W roku 1935, w związku z panującymi dość mroźnymi zimami, postanowiono wyposażyć go w nowoczesne ogrzewanie elektrycznością jego podłogi. W uroczystościach stulecia poświęcenia tego kościoła w 1936 r., które odbywały się w obecności biskupa Zankera, brał udział hrabia von Haugwitz, który na tę okazję przyjechał do Sławy ze swoich dóbr w Namesti na Morawach. Ostatnim pastorem tego kościoła był ksiądz Max Schumann, który przybył do Sławy w roku 1932.

Obok starej katolickiej szkoły ludowej, której działalność udokumentowana jest już od 1687 r., w początkach czasów pruskich, w roku 1741 powstała w Sławie szkoła ewangelicka. Większość nauczycieli pracowała w szkole katolickiej. W szkole ewangelickiej pracował tylko jeden nauczyciel i jedna nauczycielka. Pod koniec lat trzydziestych obie te szkoły połączono i utworzono gminną szkołę, w której uczyło trzech nauczycieli i jedna nauczycielka.

Zamek właściciela ziemskiego Sława - Przybyszów położony nad jeziorem do roku 1933 pozostawał nie wykorzystany. Ostatni właściciel jego hrabia Heinrich Karl von Haugwitz odwiedzał swój sławski majątek tylko od przypadku. W czasie ostatniej wojny zamek ten, jak pisze niemiecki autor, nabrał politycznego znaczenia. Na skutek bombardowania Berlina przez samoloty alianckie przeniesiony tu został VII Oddział Głównego Urzędu SS (SS - Hauptamt), ponieważ miejsce to zostało uznane za bezpieczne. Zamek został siedzibą główną Oddziału VII. Codziennie nadchodziły do zamku tajemnicze, ciężkie skrzynie z Berlina i krajów zajętych przez Niemców. Skrzynie te miały zawierać przeważnie książki dotyczące łóz wolnomularskich i różne akta osób z kręgów politycznych, gospodarczych i kulturalnych z wielu krajów świata. Zbiór ten liczył około półtora miliona tomów. Wszystkie te książki i dokumenty wpadły w ręce Armii Czerwonej, która w dniu 1 lutego 1945 r. zajęła Sławę.

Nad jeziorem przy schronisku młodzieżowym wybudowane

zostały baraki, w których została zgrupowana młodzież męska. Utworzono tu młodzieżowy obóz przysposobienia morskiego. Po przeszkoleniu ci młodzi ludzie kierowani byli do niemieckiej marynarki wojen-nej.

Na terenie Sławy istniały obozy jenieckie dla jeńców polskich, francuskich i serbskich. Ponadto istniały dwa obozy kobiet narodowości żydowskiej w folwarkach Bänisch i Neuvorwerk należących do majątku Przybyszów (Pürschkau). Polscy jeńcy i jeńcy francuscy pracowali oddzielnie u rolników. Obozy żydowskie liczyły ogółem dwa tysiące więźniarek. Więźniarki żydowskie oznaczone były naszytymi na wierzchniej odzieży czerwonymi pasami. Pozbawione były wszelkiej bielizny osobistej i chodziły tylko w odzieży drelichowej. Warunki im stworzone niewiele różniły się od warunków panujących w obozach koncentracyj-nych.

Zbliżały się święta Bożego Narodzenia 1944 r. W styczniu 1945 r. rozpoczęła się ofensywa Armii Czerwonej. Niemcy gorączkowo ewakuowali ludność cywilną ze Sławy. Pierwszy transport odszedł 24 stycznia 1945 r. kierując się do Melnitz, a z tej miejscowości prawdopodobnie do Turynгии i w Sudety. Przez Sławę przepływała nieprzerwana fala uchodźców niemieckich. Zima 1944/45 była bardzo mroźna. Temperatura spadała do -30 stopni Celsjusza. Jakże często droga ucieczki Niem- ców znaczone była trupami zamrażniętych dzieci. Ludzie z różnych obozów pracy i ci z przymusowych robót zaczęli przygotowywać się do ucieczki. Niektórzy uciekali do Polski. Nadmienić trzeba, że granica państwowa w 1939 r. przebiegała w odległości około 2 km od Sławy. W miasteczku narastała panika. Z miasta wyjechali żandarmi niemieccy, pozostał tylko oddział Volksszturmu zorganizowany przez władze niemieckie ze star- szych mężczyzn. Polacy masowo zaczęli uciekać kierując się do swoich rodzinnych stron. W dniu 28 stycznia 1945 r. odszedł ze Sławy ostatni transport z Niemcami. Ci, którzy pozostali na miejscu, poukrywali się, przeważnie wyjeżdżając na wieś. W nocy z 31 stycznia na 1 lutego 1945 r. do Sławy wkroczył oddział wojsk niemieckich w sile około 50 ludzi. Różnorodność umundurowania świadczyła o tym, że jest to zlepek ludzi z różnych formacji wojskowych. Zakwaterowali się oni w "Cafe Ratskeller" (po wyzwoleniu znajdowała się tutaj stołówka milicji). Czołówki Armii Czerwonej zbliżały się do Sławy od strony północnej i

wschodniej tj od wsi Wróblów i Potrzebowo(Przybyszów). Z tych to właśnie kierunków nastąpiło natarcie na Sławę. Niemcy pozostali w miasteczku odpowiedzieli ogniem broni lekkiej. Po około pół godzinnej wymianie strzałów z broni lekkiej Sławę zaczęto ostrzeliwać ogniem artyleryjskim. Zniszczeniu uległy wtedy domy przy ul. Wincentego Pola oraz Jeziornej (obecnie Wojska Polskiego). Posterunek niemiecki znajdujący się na wieży kościoła ewangelickiego z karabinu maszynowego ostrzeliwał atakujących Czerwonoarmistów. O godzinie 14- tej wojska Armii Czerwonej wkroczyły do Sławy. W prawym skrzydle zamku urządzono szpital dla rannych. Zmarłych grzebano w pobliskim parku i na placu przykościelnym. Spalony został hotel Schrecka gdzie odbywały się apele Polaków. W opustoszałym miasteczku poza wojskami Armii Czerwonej pozostał Polak Franciszek Jung z rodziną. Był on piekarzem. Oprócz niego w Sławie pozostał pomocnik fryzjerski Boiński. Komenda wojsk sowieckich poleciła F.Jungowi uruchomić piekarnię. Jung i Boiński, który stał się teraz pomocnikiem piekarza zaczęli wypiekać chleb. W dniu 8 lutego 1945 r. z pobliskiej wsi Wijewo do Sławy przybył patrol MO. pod dowództwem Leona Górskiego. Za zgodą komendy sowieckiej utworzona została placówka milicji w domu przy u. Zbierskiej. Na budynku placówki załopotąła polska flaga. Po pewnym czasie patrol ten zasilony został przez milicjantów z "kolejówki"z Leszna.

## Część II



## **Wiadomości z dziejów Sławy po roku 1945**

### **Rok 1945**

Po roku 1945 Sława była siedzibą władz powiatowych Głogowa. Przedzielony na połowę Odrą powiat głogowski, zniszczone mosty na Odrze, kompletnie zrujnowany Głogów, uniemożliwił ulokowanie tam siedziby powiatu. Dobre, głogowskie, nadodrzańskie ziemie (mady) leżały odłogiem. Zniszczona została komunikacja. Dlatego też ziemie te zasiedlone zostały najpierw po prawej stronie Odry. Wiązało się to z bezpośrednim sąsiedztwem Wielkopolski.

Sława została zasiedlona bardzo wcześnie. Sprzyjała temu linia kolejowa łącząca Sławę przez Wschowę z Leszmem oraz stosunkowo duże skupisko Polaków w tej okolicy. Linię kolejową do Sławy odbudowano już w marcu 1945 r., a więc w okresie trwających jeszcze walk o Głogów. Pierwszym zawiadowcą stacji Sława Śląska (nazwa ta dla całej miejscowości używana była do połowy 1947 r.) był Józef Waraczyński. Pierwszym burmistrzem Sławy został Józef Filipowski. Początkowo mieszkało w Sławie 12 rodzin polskich ale ich ilość szybko wzrastała. Niewielkie zniszczenia Sławy, duże skupisko Polaków oraz łączność kolejową i pocztowa z Wielkopolską spowodowały, że na początku czerwca 1945 r. przeniosły się tutaj władze powiatowe Głogowa z Noskovic (tak wówczas nazywały się Nosocice - obecnie dzielnica Głogowa), gdzie znajdowała się ich tymczasowa siedziba. Decyzja ta była złem koniecznym. Sława leżała bowiem w północno - wschodniej części powiatu. Od reszty powiatu odgradzała ją Odra. Jedynym połączeniem z podstawową częścią powiatu, jej lewobrzeżną stroną, stanowił przez długi czas prom na Odrze. Dnia 10 czerwca 1945 r. ostatni urzędnicy starostwa, nazywanego wówczas Urzędem Pełnomocnika Rządu na Obwód III Głogowski, przenieśli się do Sławy. W Głogowie pozostał tylko referat osadnictwa. Skierowana z centralnej Polski do Głogowa ekipa Państwowego Urzędu Repatriacyjnego (PUR) dopiero w Rawiczu dowiedziała się, że w Głogowie nie działają jeszcze władze powiatowe. W skład tej ekipy wchodził: inż. Tadeusz Wolański jako kierownik, Jadwiga Leśniewska, Waclaw Jusina, Piotr Jagiełło, Janina Januszkiewicz, Bernard Pietrowicz, Leonarda Szumska i Halina Zienkiewicz.

Działalność osadniczą na terenie powiatu głogowskiego utrudniał fakt, że Niemcy zaminowali ponad 14 tysięcy hektarów ziemi ornej, nie wspominając już o naszpikowanym bombami i minami mieście, gdzie jeszcze przez wiele lat po wojnie ludzie ginęli od niewybuchów. Oddziały Armii Czerwonej przebywały w Sławie przez okres trzech tygodni. W tym czasie gościł w naszym mieście głównodowodzący Armii Czerwonej na tym froncie marszałek radziecki Georgij Żukow.

Franciszek Jung mianowany został cywilnym komendantem miasta. Funkcja ta przerodziła się później w urząd burmistrza. W dniu 24 marca 1945 r. komendant cywilny miasta zorganizował pierwszy posterunek milicji. Na kierownika tej placówki wyznaczył Józefa Stasiaka. Milicjantami zostali Maksymilian Heynat i Czesław Filipowski. Później kierownikami posterunku byli: Brunon Malcher, Ireneusz Dobraś, Emil Krasicki i Antoni Grzanka. Pierwszy oddział Wojska Polskiego nadszedł do Sławy w dniu 24 marca 1945 r. w sile 50 ludzi. Żołnierze ci zorganizowali gospodarstwo wojskowe w majątku, spędzając tu bydło pozostałe po Niemcach. Oddziałem tym dowodził por. Głowaty nauczyciel ze Lwowa. Po jego tragicznej śmierci dowództwo tego oddziału objął por. Cybina. Był to Rosjanin w polskim mundurze, który w czasie sprawowania swojej funkcji wojskowej położył duże zasługi dla miasta, tak, że w dowód wdzięczności jedna z głównych ulic w Sławie (ul. Jeziorna) została nazwana imieniem porucznika Konstantego Cybiny.

Miasto zaczęło się zaludniać. Jako pierwsi osadnicy przybyli do Sławy Józef Filipowski i Jan Wieland. Przybywali też osiedleńcy z za Buga. Zaroilo się też od wszelkiej maści "szabrowników". Tego pokroju ludzie uchylali się od rejestracji meldunkowej w Zarządzie Miejskim, którego pierwszym sekretarzem był Józef Wojciechowski.

4 kwietnia 1945 r. przybyła do Sławy grupa pracowników pocztowych z Kościana w składzie: Jan Grellus, Roman Frąk, Stanisław Żak i Franciszek Laskowski, którzy uruchomili urząd pocztowy. Kolejarz Józef Waraczyński przystąpił do uruchomienia stacji kolejowej. Naprawiano tory i urządzenia kolejowe, tak, że dnia 1 maja 1945 r. zaczął kursować pierwszy pociąg na linii Sława -

Wschowa - Leszno.

10 kwietnia 1945 r. Uniwersytet Poznański przysłał do Sławy prof. dr. Ludwika Gocela dla zbadania zgromadzonego przez Niemców księgozbioru znajdującego się w zamku sławskim. W czasie swojej pracy odkrył on szereg bardzo cennych pozycji książkowych, m.in. dokument z czasów Władysława IV, opatrzony podpisem i sygnowany pieczęcią królewską, dotyczący rozstrzygnięcia sporu we wsi Drzewce pow. Wschowa. Pod koniec kwietnia 1945 r. do Sławy przybyły siostry Elżbietanki pod kierownictwem siostry Didimy Włazlakówny. Przejęły one dom po niemieckich Szarytkach.

W związku z nasilającą się akcją osiedleńczą utworzony został we Wschowie w dniu 2 maja 1945 r. Inspektorat Osadnictwa na Obwód III Głogów. Z powodu całkowitego zniszczenia Głogowa urząd ten w dniu 15 maja 1945 r. rozpoczął pracę w Sławie. Kierował nim inż. Tadeusz Wolański.

W lipcu 1945 r. zapadło postanowienie uruchomienia istniejącej drukarni w budynku zajmowanym obecnie przez Miejski Dom Kultury.

Powiatem głogowskim administrował Urząd Pełnomocnika Rządu na Obwód III głogowski z siedzibą w Żarkowie pod Głogowem, potem w Noskowicach. Pierwszym starostą był Władysław Marzec, a jego zastępcą Jan Ziemian. Pracownikami starostwa byli Bolesław Chominiec, Jan Przybyłowski mgr Kazimierz Gliński i Stefan Mieszalski. Starostwo głogowskie przeniesione zostało do Sławy w pierwszej połowie czerwca 1945 r. Sława stała się więc siedzibą Urzędu Pełnomocnika Rządu na Obwód III Głogów (późniejszego starostwa).

Skromny początkowo oddział MO powiększono i w połowie maja 1945 r. komendę nad nim objął por. Osina Palko. Utworzył on Komendę Powiatową, a sam został komendantem powiatowym.

W związku z napływem osiedleńców wzrastała też liczba młodzieży w wieku szkolnym. Palącą sprawą stało się uruchomienie szkoły. Sprawą tą zajął się Ludwik Stępczak, który dopingowany był przez mieszkańców miasta i burmistrza Junga. L. Stępczak posiadał

już pewne doświadczenie ponieważ organizował i uruchomił pierwszą szkołę polską w Wijewie. Na jego wniosek sekretarz miejski Józef Wojciechowski przeprowadził spis młodzieży podlegającej obowiązkowi szkolnemu. Ustalono, że na terenie Sławy w wieku szkolnym jest 64 dzieci. Pracę w szkole trzeba było rozpocząć od uporządkowania budynku szkolnego, którego środkowa część dachu została uszkodzona przez pocisk artyleryjski. W budynku tym i baraku przyszkolnym przed rokiem 1945 mieściła się firma Barthold, nadzorująca budowę okopów wojskowych. Pomoce szkolne były poniszczone i porozrzucane. Sporządzony został skromny program uroczystości otwarcia szkoły, musiano go jednak rozszerzyć ponieważ na uroczystość przybył Pełnomocnik Rządu Marzec, a ponadto orkiestra wojskowa. Uroczyste otwarcie szkoły zorganizowane zostało w sobotę 2 czerwca 1945 r. Był to piękny czerwcowy dzień. W godzinach przedpołudniowych przed szkołą uformował się pochód złożony z młodzieży szkolnej, harcerzy z Kaszczora, przybyłych na tę uroczystość wozami odświętnie przybranymi. Oddział Ochotniczej Straży Pożarnej przybył z Potrzebowa (Przybyszów). Był też oddział Wojska Polskiego i MO. Przy dźwiękach orkiestry wojskowej udano się do kościoła. Uroczyste nabożeństwo odprawił i kazanie wygłosił ksiądz proboszcz Igliński z Włoszakowic. Śpiewał chór kościelny z Kaszczora. Kościół wypełniony był ludźmi z miasta i przybyłymi z okolicznych wsi. Po mszy udano się przed budynek szkolny na ul. Jeziorną (obecnie Wojska Polskiego). Przy dźwiękach hymnu narodowego wciągnięto sztandar polski na maszt przed szkołą. Przybyłych na uroczystość przedstawiciele władz, oficerów Wojska Polskiego i radzieckiego, organizacji młodzieżowych, wojska, milicji, przybyłych gości i rodziców przywitał L. Stępczak krótką przemową. Z kolei zabrał głos starosta Władysław Marzec. Uroczystość zakończono odśpiewaniem "Roty".

Do szkoły zapisanych zostało 109 dzieci. Początkowo w czasie nauki posługiwano się wypożyczonymi ze szkoły w Wijewie tabliczkami łupkowymi i znalezionym w opuszczonych domach papierem i ołówkami. Kierownik szkoły L. Stępczak uzyskał dla nauczycieli dom przy ul. Dworcowej 69 (obecnie Waryńskiego). Zarezerwowano też drugi stojący obok dom na biura Inspektoratu Szkolnego.

Z dnia na dzień do Sławy przybywało coraz więcej urzędów i instytucji, tak, że szybko zajęte zostały wszystkie wolne lokale. Siedzibą Inspektoratu Szkolnego na powiat Głogów była Sława. W dniu 30 lipca 1945 r. do Sławy przybył z Góry Śląskiej inspektor szkolny Walerian Krechowicz, który na zlecenie Wydziału Oświaty przy Pełnomocniku Rządu na Okręg Dolnego Śląska objął również powiat głogowski. Zaczęli zgłaszać się do pracy nauczyciele - osiedleńcy. Jako ciekawostkę, autor kroniki szkolnej L. Stępczak podaje, że dla odszukania wojewódzkich władz szkolnych, wspólnie z W. Marcem i dwoma urzędnikami Chomińcem i Pajdzikiem udali się do Lignicy (Legnicy), pierwszej siedziby władz wojewódzkich. Ze Sławy Śląkiej wyruszyli 15 lipca, zabierając ze sobą przepustki i prowiant. Przez Nową Sól, Białobrzegie (Bytom Odrzański), Głogów, Polkowice, Lubin jechali powozką konną. Podróż trwała przez cały tydzień.

Sława nie posiadała duszpasterza. W połowie czerwca 1945 r. w ramach repatriacji do Sławy przybył ksiądz mgr Kazimierz Tomkiewicz. Pierwszą mszę św. odprawił w tutejszym kościele 17 czerwca 1945 r.

W dniu 4 czerwca 1945 r. nominację na burmistrza Sławy otrzymał Józef Filipowski. Nowy burmistrz i Marian Miś zorganizowali Oddział Ochotniczej Straży Pożarnej w Sławie. Postanowiono również zorganizować Spółdzielnię Rybacką. Inicjatorami tego byli: Tadeusz Dmowski, generał Juliusz Rómmel, inż. Tadeusz Wolański, mgr Kazimierz Gliński, Józef Socha i Kazimierz Pędziwiatr. W tym samym dniu zaczęto też organizować spółdzielnię "Samopomoc Chłopska", uruchomiona została gorzelnia. Prezesem spółdzielni został Marian Miś, a sekretarzem Maksymilian Heynat. Dnia 17 czerwca 1945 r. zorganizowano przyjęcie z okazji przybycia do Sławy gen. Rómmela. W przyjęciu tym brali udział burmistrz J. Filipowski i nowoprzybyły do Sławy duszpasterz ks. K. Tomkiewicz.

W czerwcu 1945 r. wysiedlono ze Sławy około 140 Niemców. Na początku lipca powołana została w Sławie Delegatura Tymczasowego Zarządu Państwowego na powiat Głogów dla sprawowania nadzoru i zabezpieczenia majątku poniemieckiego. Kierownikiem delegatury został Witold Siewruk.

W lipcu 1945 r. Edward Wójciski i leśniczy Jan Karolczyk zorganizowali przy ul. Dworcowej 38 biura Nadleśnictwa Państwowego Sława. Działając w imieniu Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu Bronisław Metzler uruchomił tartak sławski, zaś mgr Aleksander Orłowski otworzył aptekę w rynku miasta.

Z chwilą objęcia funkcji sekretarza Zarządu Miejskiego w Sławie przez Michała Jendego w Zarządzie Miejskim utworzone zostały referaty: ogólny, ruchu ludności, mieszkaniowy, wojskowy i rolny. Urząd Stanu Cywilnego prowadził Mieczysław Kręc. Pracownikami Zarządu Miejskiego (magistratu) byli Maksymilian Schwartz, Paweł Murawski, Jakub Ignyś, Ignacy Wolniczak i Halina Wojcieszówna.

25 lipca 1945 r. przemianowano ulicę Jeziorną w Sławie na ul. por. Konstantego Cybiny.

Zawiązał się Komitet Parafialny w skład którego weszli: burmistrz J.Filipowski, inż. T.Wolański, M.Miś, Cz.Filipczak, M.Jaroszewski, F.Nowak, B.Porankiewicz i L.Stępczak. Pod przewodnictwem ks.prob. Kazimierza Tomkiewicza podjęto w dniu 28 lipca 1945 r. uchwałę o remoncie kościoła katolickiego w Sławie. Roboty mu- rarskie zostały zlecone F.Nowakowi.

Postanowiono zorganizować przedszkole, do którego zgłosiło się 40 dzieci. W dniu 1 sierpnia 1945 r. utworzone zostało przedszkole, którego kierowniczką została Milwida Gierszewska, a pomagała jej Krystyna Kaczmarkówna.

Rok szkolny 1944-45 w Sławie ukończony został 14 lipca 1945 r. Kontynuowany był remont szkoły. W tym czasie zwiększyła się liczba nauczycieli. Zaszła też potrzeba otwarcia szkoły średniej w Sławie. W dniu 4 września 1945 r. rozpoczęły się lekcje w miejscowym gimnazjum koedukacyjnym, które mieściło się w budynku Szkoły Powszechnej przy ul. por.K.Cybiny 6a. Naukę rozpoczęto nabożeństwem w kościele parafialnym. Do Sławy przybył Leonard Horbulewicz, który z dniem 4 września objął funkcję dyrektora gimnazjum.

W sierpniu 1945 r. uruchomiona została mle- czarnia. Jej dyrektorem został Edward Miś.

Utworzony został Zarząd Gminy Sława na czele którego stanął pierwszy wójt Józef Walendziak.

Zarządzona została rejestracja Niemców. Wydano wtedy nakaz noszenia przez Niemców białej opaski na prawym ramieniu.

W sierpniu 1945 r. ze Sławy ustąpiła radziecka komenda wojskowa. Majątek rolny przejął od wojska Józef Szmidt.

23 sierpnia 1945 r. powstał w Sławie klub sportowy. Nosił on nazwę KS "Sława". Jego organizatorem był Zygmunt Piekarczyk, a prezesem Jan Landzwoj- czak.

24 sierpnia 1945 r. Urząd Pełnomocnika Rządu na Obwód III Głogów przejął od Władysława Marca rolnik Marian Kozieradzki.

Latem 1945 r. na teren jeziora sławskiego przybyli pierwsi turyści. Byli nimi harcerze z Leszna.

Zarząd Miejski w Sławie przeprowadził spis ludności, który wykazał, że w mieście było zarejestrowanych 980 Polaków, 212 Niemców i 1 Czech. W dalszym ciągu w Sławie przebywało bez rejestracji meldunkowej wiele osób.

We wrześniu 1945 r. rozpoczęto rok szkolny 1945/46. Grono nauczycielskie liczyło już 6 osób. W dniu 4 września odbyło się uroczyste nabożeństwo w kościele parafialnym. Dnia tego rozpoczął się również rok szkolny w miejscowym gimnazjum. Nauka odbywała się w budynku Szkoły Powszechnej w porze popołudniowej. Lekcje w gimnazjum rozpoczynano o godz. 16-tej. Wychowawcami klas byli: klasy I - Władysława Jarzębowiczowa, klasy II - Mirona Dmowska, klasy III - Anna Horbulewicz. Brak światła, podręczników i pomocy naukowych stwarzał duże trudności w nauczaniu. W budynku szkoły mieścił się też Inspektorat Szkolny.

1 września 1945 r. wprowadzone zostały na rynku miejskim targi, które odbywały się we wtorki i piątki każdego tygodnia.

Stanowisko wójta gminy Sława Śląska objął Tadeusz Czyżewski. Biura Zarządu Gminnego mieściły się przy ul. Dworcowej 41. Gmina Sława składała się z 13 gromad: 1 Zalesie (Stare Strącze), 2. Ciepiałów (Krzepiałów), 3 Krzyżów (Krażkowo),

4. Lipiny, 5. Nowa Stróża (Nowe Strącze), 6. Pietruszków (Przybyszów), 7. Wróblowo, 8. Lubogoszcz, 9. Gołów (Gola), 10. Nowa Rola (Lubiatów), 11. Brzeziny (Radzyń), 12. Polski Tarnów (Tarnów Jezierny), 13. Tarnów (Kuznica Głogowska).

23 września 1945 r. w Sławie Śląskiej powstał Szpital Powiatowy. Jego organizacją zajął się Stefan Mieszalski i Stanisława Mikucka, która była intendentem szpitala. Opiekę lekarską sprawował dr Edward Miller. Lekarz Powiatowy dr Józef Pluciński uruchomił przy Szpitalu Powiatowym Przychodnię Przeciwweneryczną.

23 września 1945 r. stanowisko zastępcy Pełno- mocnika Rządu na Obwód III Głogów przejął od Jana Ziemiańskiego mgr Kazimierz Gliński.

W październiku 1945 r. na terenie powiatu głogowskiego powstały szkoły: w Kotli, Kociemyśli (Chociemyśli), Suchym Chlebie (Skidniów), Biegomicy (Bogomice) i w Lubogoszczy.

Pierwsza Powiatowa Konferencja Nauczycielska w Sławie odbyła się w dniu 21 października 1945 r. Po tej konferencji odbyło się pierwsze organizacyjne zebranie Związku Nauczycielstwa Polskiego. Obecnych było 29 osób. Prezesem ZNP został wybrany Bronisław Wojcieszko.

W dniu 15 sierpnia 1945 r. w kościele parafialnym p.w. św. Michała odbyła się pierwsza komunia św. dzieci polskich, a w dzień patrona parafii - odpust. Staraniem ks.K.Tomkiewicza ukazało się czasopismo: "Wiadomości parafialne parafii św. Michała w Sławie Śląskiej".

Dnia 31 października 1945 r. powołany został Powiatowy Oddział Polskiego Czerwonego Krzyża. Zorganizowano akademię PCK. Odbył się też "Wieczorek jesienny" w kawiarni "Sławianka". W dniu 7 października 1945 r. otwarta została świetlica przy KP MO.

3 listopada 1945 r. przybył do Sławy przedstawiciel Kuratorium, wizytator Okręgu Szkolnego Olechowski i oświadczył, że dotychczasowy inspektor szkolny Wojcieszko został złożony z urzędu z powodów politycznych. Stanowisko inspektora powierzono Ludwikowi Stępczakowi. Pod koniec listopada 1945 r.



inspektorem szkolnym został Józef Kozieł, a stanowisko inspektora oświaty dorosłych objął Jan Molik.

Remont kościoła parafialnego rozpoczęto od pokrycia dachu.

W Sławie powstał Związek Harcerstwa Polskiego. Organizatorami i działaczami tego związku byli: phm. Stefan Mieszalski oraz Henryk Gawryś, Zygmunt Lewiński i Jerzy Sowa.

Lekarz powiatowy dr Józef Pluciński, na polecenie Wojewódzkiego Wydziału Zdrowia w Legnicy zarządził rejestrację wszystkich lekarzy w powiecie.

W Sławie Śląskiej, w pomieszczeniach zamku powstało biuro Urzędu Skarbowego. Jego naczelnikiem został Zabięłło.

Pod koniec 1945 r. wprowadzono większą ilość pociągów na trasie Sława - Wschowa - Leszno, co przyczyniło się do aktywizacji miasteczka. Linia kolejowa do Głogowa była jeszcze nieczynna.

W grudniu 1945 r. świętowano pierwsze uroczystości gwiazdkowe. W szkole i przedszkolu dawano okolicznościowe przedstawienia, śpiewano kolędy. Dzieciom szkolnym dawano podarunki w postaci ołówek zeszytów, piór i książek.

PPS obchodziła uroczyste 53 - lecie istnienia swej partii. Uroczystość z tej okazji odbyła się w sali należącej do Przydróżnego. Miejskowa organizacja SL przemianowała się na PSL.

27 grudnia 1945 r. kupcy sławscy zorganizowali Stowarzyszenie Kupców Polskich. Do stowarzyszenia tego przystąpiło 95 osób. Prezesem stowarzyszenia wybrany został Jan Antkowiak, a sekretarzem - Antoni Tomkowiak.

## **1946 r.**

8 stycznia 1946 r. rozpoczęto naukę w szkole powszechnej po zimowych wakacjach. W mieście zamieszkiwało dużo osób, którym wojna przerwała naukę w szkole podstawowej. Dlatego w dniu 16 stycznia 1946 r. zorganizowano przy Szkole Powszechnej

kurs dla dorosłych i młodzieży. Liczba uczestników wynosiła 26. Przerabiano program klasy VI i VII szkoły powszechnej. Zajęcia odbywały się w poniedziałki, środy i piątki.

13 stycznia 1946 r. urządzono opłatek harcerski. Przy światłach choinki śpiewano kolendy. W czasie opłatka zorganizowano kwestę na obóz letni dla młodej i zebrano 2800 zł.

9 lutego 1946 r. odbyła się w Szkole Powszechnej w Sławie powiatowa konferencja nauczycielska.

14,15 i 16 lutego trwała przerwa w nauce szkolnej ponieważ nauczyciele zostali zaangażowani w charakterze komisarzy spisowych do spisu ludności.

17 lutego 1946 r. chór szkolny pod batutą Fr. Krassowskiego wziął udział w koncercie w kościele św. Michała w Sławie Śląskiej.

Sekcja Piłki Nożnej Klubu Sportowego Sława w dniu 12 stycznia 1946 r. zorganizowała wieczorek taneczny w salach zamku sławskiego. Chwalono doskonałą organizację wieczorku i ładne dekoracje sali.

Staraniem Komendy Powiatowej Hufca ZHP w dniu 27 stycznia 1946 r. w salach zamku odbył się bal maskowy dla młodzieży.

W kościele św. Michała powiększono chór organowy i zainstalowano nowe organy. Organy te przeniesione zostały z opuszczonego kościoła ewangelickiego. W przenoszeniu części organów brała udział młodzież szkolna. Akt poświęcenia nowych organów połączony został z koncertem muzyki kościelnej. Uroczystość ta ogłoszona została plakatami na terenie Sławy. Chórem kościelnym dyrygował Piotr Jagiełło, a szkolnym - Fr. Krassowski. Fakt poświęcenia organów upamiętniono odpowiednią tablicą marmurową wmurowaną w kościele.

1 lutego 1946 r. przypadła pierwsza rocznica oswobodzenia Sławy. W dniach 9 i 10 lutego zorganizowano z tej okazji uroczystości, w których brał udział starosta Marian Kozieradzki, dowódca placówki WP w Sławie por. Konstanty Cybina, komendant powiatowy MO Bolesław Rułka, inspektor szkolny Józef Koziół,

burmistrz miasta J. Filipowski i L.Horbulewicz - dyrektor gimnazjum. Okolicznościowa akademie odbyła się w sali MO. Liczny udział wzięła młodzież szkolna. Przemówienia wygłosili starosta, burmistrz i kierownik szkoły. Miasto zostało udekorowane flagami narodowymi.

Z okazji święta Armii Czerwonej, w dniu 23 lutego 1946 r. odbyła się akademie.

2.lutego 1946 r. miejscowy oddział PCK urządził w salach zamku sławskiego bal kostiumowy.

15 lutego 1946 r. Klub Sportowy Sława odbył swoje walne zebranie. Prezesem klubu nadal został Jan Landzwojczak.

28. lutego 1946 r. w Sławie Śląskiej został zorganizowany Powiatowy Związek Inwalidów Wojennych.

Dla ustalenia kwalifikacji zawodowych i społecznych przybyłych do miasta osadników powołano przy Urzędzie Pełnomocnika Rządu specjalną komisję weryfikacyjną w składzie: J. Filipowski (PSL), P.Jagięło (PUR), W.Cichowski (PSL), E.Mścichowski (PPS), M.Sonnenberg (PPR) i J.Ignyś.

12 lutego 1946 r. zorganizowany został Cech Zbiorowy. Starszym Cechu został Józef Drabent z Głogowa, podstarszym - Marian Miś ze Sławy. Przeprowadzony w dniach 13 i 14 lutego 1946 r. spis ludności wykazał, że w mieście zamieszkiwało 1501 mieszkańców, w tym 1234 Polaków, 265 Niemców i 2 Czechów.

28 lutego 1946 r. odbyło się zebranie Powiatowego Komitetu Rozdzielczego. Komitet ten nie rozwinął żadnej działalności z powodu zmiany systemu rozdzielania darów.

W marcu 1946 r. został powołany Komitet Szkolny przy Szkole Powszechnej. W skład Komitetu weszli: M.Kozieradzki, J.Filipowski, kpt.Nowicki i E.Cieślewicz. Jednocześnie powołany został Komitet Rozdzielczy dla dokonania rozdziału darów z UNRRA, do którego weszli dr Pluciński, P.Krassowska, W.Korbielowa, P.Choromański, kpt.Nowicki, E.Cieślewicz i L.Stępczak.

19 marca 1946 r. dziatwa szkolna uroczyście obchodziła

imieniny inspektora szkolnego Józefa Koziela.

21 marca 1946 r. odbyło się posiedzenie organizacyjne Powiatowej Komisji Oświatowej z udziałem starosty, inspektora szkolnego, ks. K.Tomkiewicza, Saponiuka, J.Molika, F. Krassowskiego i L.Stępczaka. Na wniosek starosty Kozieradzkiego dokooptowano ks. Morawskiego z Kwilic. Ze sprawozdania inspektora szkolnego wynikało, że na terenie powiatu były 3 przedszkola: (Sława, Czepice (Sobczyce) i Legionowo (Żukowice)), 31 czynnych szkół powszechnych, 2900 uczniów (z czego tylko 2364 uczęszczało do szkół), 59 nauczycieli (26 mężczyzn i 33 kobiet) i 1 szkoła średnia. Omówione zostały sprawy zaopatrzenia szkół, a szczególnie dożywiania młodzieży i szczepienia ochronne. Inspektor szkolny wystąpił z inicjatywą zorganizowania szkoły zawodowej oraz kółek rolniczo - oświatowych.

3 marca 1946 r. zorganizowana została przez Ochotniczą Straż Pożarną zabawa taneczna w salach zamku sławskiego.

24 marca 1946 r. otwarty został obóz szkoleniowy w Centralnym Ośrodku Wyszukoleniowym ZMW w Sławie.

24 marca 1946 r. ZHP zorganizowała w godzinach wieczornych "godzinę śmiechu", z której dochód przeznaczono na kolonie letnie.

W marcu 1946 r. opuścił Sławę prof. dr L.Gocel, który udał się w celach naukowych do Francji. W związku z tym odbyło się w gabinecie starosty Kozieradzkiego pożegnanie, w którym wzięli udział kierownicy i przedstawiciele wszystkich miejscowych urzędów i instytucji.

7 marca 1946 r. ze stanowiska komendanta powiatowego MO ustąpił Bolesław Rułka, a objął je Karol Tabakiernik. Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego przeniósł swoje biura z Głogowa do Sławy i zajął domy nr 47 i 48 przy ulicy Marszałka Roli - Żymirskiego. Z dniem 21 marca rozpoczął urzędowanie w nowej siedzibie.

29 marca 1946 r. Tadeusz Trapszo (protegowany gen.dyw.Rómmla), działając w oparciu o nominację Zjednoczenia Przemysłu Spożywczego we Wrocławiu, uruchomił młyn motorowy

przy ul. Głogowskiej w Sławie.

W okresie od 11 do 13 kwietnia 1946 r. w kościele św. Michała odbyły się rekolekcje dla młodzieży szkół z terenu gminy.

27 kwietnia 1946 r. w Sławie obchodzony był "Dzień Lasu". Przemówienie do zebranych wygłosił nadleśniczy Wojciski. Potem dokonano sadzenia drzew.

Tymczasowy Zarząd Państwowy przemianowany na Obwodowy Urząd Likwidacyjny zdał 6 kwietnia 1946 r. Urzędowi Miejskiemu w Sławie zarząd nieruchomości poniemieckich.

9 kwietnia 1946 r. powołany został w Sławie Komitet Obywatelski Premiowej Pożyczki Odbudowy Kraju. Na jego czele stanął burmistrz J. Filipowski.

17 kwietnia 1946 r. odbył się w Sławie publiczny wiec zorganizowany przez Korpus Oficerski WP w związku z ogłoszonym Referendum Ludowym.

16 kwietnia 1946 r. majątek sławski administrowany przez inż. Józefa Szmidta przejął pod swój zarząd Powiatowy Urząd Ziemski.

16 kwietnia 1946 r. Zarząd Gminy Sława Śląska przeniósł swoją siedzibę do Zalesia (Stare Strącze).

17 kwietnia 1946 r. odwołany został starosta Kozieradzki (PSL). Funkcję Pełnomocnika Rządu objął Czesław Studnicki (SL).

19 kwietnia 1946 r. pożegnano por. Konstantego Cybinę, który wyjechał do Związku Radzieckiego.

Od 1 do 3 maja 1946 r. trwały "Dni Oświaty". Staraniem Janiny Wojtyniakówny urządzono wystawę książek przy ul. Marszałka Roli Żymirskiego (obecnie Waryńskiego)

1 maja 1946 r. odbyło się nabożeństwo w kościele św. Michała po czym pochód i defilada zakończona uroczystościami na rynku miejskim.

9 maja 1946 r. uroczystie obchodzono Święto Zwycięstwa. Odbyła się msza polowa przed zamkiem sławskim, a następnie defilada.

27 maja 1946 r. dotychczasowy inspektor szkolny Józef Kozieł wyjeżdżał objąć stanowisko naczelnika Wydziału Opieki nad Dzieckiem w Kuratorium Okręgu Szkolnego w Poznaniu.

12 maja 1946 r. powstał Związek Zawodowy Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego w Sławie. Prezesem został kierownik tartaku Bronisław Metzler.

16 maja 1946 r. w Sławie ukazało się obwieszczenie w sprawie stwierdzenia przynależności narodowej osób zamieszkałych przed 1 stycznia 1945 r. na obszarze Ziemi Zachodnich.

W marcu 1946 r. uruchomiona została gorzelnia przy ul. Marszałka Roli Żymirskiego. Podlegała ona Państwowemu Monopolowi Spirytusowemu. Jej kierownikiem był Józef Kowarsch.

21 maja 1946 lekarz powiatowy dr Pluciński zarządził przymusowe szczepienia przeciwko ospie.

30 maja 1946 r. rozpoczął się tydzień PCK.

19 czerwca 1946 r. odbyło się zakończenie zajęć na kursie oświaty dla dorosłych trwającym od 16 stycznia. W kursie tym uczestniczyło 26 osób.

28 czerwca 1946 r. odbyło się zakończenie roku szkolnego. Młodzież przygotowała przedstawienie w/g baśni "Jaś i Małgosia".

20 czerwca 1946 r. w czasie uroczystości "Bożego Ciała" odbyła się procesja. W procesji brali udział mieszkańcy miasta, młodzież i milicja. Asystę przy monstrancji pełnili kolejno starosta Studnicki, burmistrz Filipowski oraz dyrektor gimnazjum Horbulewicz i kierownik szkoły Stępczak.

23 czerwca 1946 r. w kościele parafialnym św. Michała odbyła się uroczystość pierwszej komunii świętej.

30 maja do 10 czerwca 1946 r. trwał tydzień PCK. Zorganizowano akademię.

3 czerwca 1946 r. wydano zakaz sprzedaży i wyszynku napojów alkoholowych osobom umundurowanym. Było to zarządzenie Pełnomocnika Rządu na Obwód III Głogów wydane w celu ukrócenia awantur urządzanych przez pijanych żołnierzy.

5 czerwca 1946 r. Zarząd Spółdzielni Rybackiej w Sławie przejął od Powiatowego Urzędu Ziemskiego majątek miejscowego gospodarstwa rolnego.

5 czerwca 1946 r. partie polityczne PPR i SL otworzyły swoje sekretariaty w Sławie.

29 czerwca 1946 r. ponownie rozdawano najbiedniejszym dary UNRRA.

30 czerwca 1946 r. odbyło się głosowanie tzw. referendum, w którym mieszkańcy odpowiedzieć mieli na trzy pytania ankiety. Powiat głogowski podzielono na 12 obwodów. Do obwodu I w Sławie należały miejscowości Tarnów Polski (Tarnów Jezierny), Tarnowo (Kuźnica Głogowska), Brzezie (Radzyń), Lubogoszcz, Gołów (Gola), Noworoła (Lubiatów), Lipiny, Wróblewo i miasto Sława.

1 lipca 1946r. odszedł ze szkoły nauczyciel Paweł Choromański. Udał się do Wrocławia na studia uni- wersyteckie.

W okresie od 10 lipca do 10 sierpnia (dla chłop- ców) i od 1 do 31 sierpnia (dla dziewczynek) zostały zorganizowane kolonie letnie. Kolonie te finansowane były z funduszków Inspektoratu Szkolnego i Powiatowego Komitetu Opieki Społecznej.

7 lipca 1946 r. we wsi Drzewce zakupiono dla kościoła św. Michała w Sławie drugi dzwon. Dokonano też uroczystego poświęcenia parafii Niepokalanemu Sercu NMP. Poświęcona została wtedy figurka Matki Bożej przy ul. Marszałka Roli Żymirskiego ustawiona na miejscu dawnego niemieckiego pomnika. Uroczystość celebrował ks.prałat Tomkiewicz.

1 lipca 1946 r. Urząd Pełnomocnika Rządu na Obwód III Głogów z siedzibą w Sławie Śląskiej przemianowany został na Starostwo Powiatowe w Głogowie.

16 lipca 1946 r. wysiedlonych zostało ze Sławy 131 osób narodowości niemieckiej.

W lipcu zniesiono kontyngenty. Miejscowa Mleczarnia zaczęła skupywać mleko z wolnego handlu. Dzienny skup wynosił 300 litrów. Centralny Zarząd Energetyczny Oddział w Zielonej

Górze przystąpił do naprawy linii wysokiego i niskiego napięcia w rejonie Sławy. Starosta powiatu głogowskiego wezwał wszystkich mieszkańców powiatu do składania ankiet meldunkowych. Według oceny Przychodni Przeciwenerycznej około 35 procent mieszkańców miasta chorowało na choroby weneryczne.

28 czerwca 1946 r. nad jeziorem sławskim obchodzono Święto Morza".

Dyrekcja Państwowego Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Sławie ogłosiła w dniach 12 do 25 sierpnia 1946 r. dodatkowe zapisy do wszystkich klas.

1 sierpnia 1946 r. rozpoczął działalność w Sławie Oddział Parafialny "Caritas". Biuro tej placówki mieściło się w budynku Elżbietanek. Funkcję sekretarki pełniła Estella Wolańska.

25 sierpnia 1946 r. w salach zamku sławskiego odbył się festyn zorganizowany przez komitet parafialny z ks. proboszczem Tomkiewiczem na czele. Dochód z niego przeznaczony był na odnowienie kościoła.

9 sierpnia 1946 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Powiatowej Rady Narodowej w Głogowie. W skład Rady wchodziło 55 radnych. Przewodniczącym został Franciszek Nowak, kierownik Ośrodka Szkoleniowego ZMW w Sławie

11 sierpnia 1946 r. w Centralnym Ośrodku Wyszczolenia ZMW w Sławie nastąpiło uroczyste otwarcie kursu instruktorów, zorganizowanego przez Zarząd Główny ZWM (Związek Walki Młodych).

18 sierpnia 1946 r. koło PPR urządziło nad jeziorem zabawę taneczną.

25 sierpnia 1946 r. członkowie PPR udali się do Głogowa do pracy przy odgruzowywaniu miasta.

31 sierpnia 1946 r. odbyło się pierwsze posiedzenie rady pedagogicznej Publicznej Szkoły Powszechnej w Sławie. W skład rady wchodziłi: Anna Horbulewicz, Władysława Jarzębowska, Paulina Krassowska, Władysława Korbielowa, Stanisława Mazurówna, Ludwik Stępczak.



3 września 1946 r. uroczystym nabożeństwem rozpoczęto rok szkolny 1946/47. Ogólna liczba uczniów w szkole wynosiła 281.

1 września 1946 r. Sławę opuścił Franciszek Krassowski, który wraz z Janem Molikiem udał się na roczny kurs nauczycielski do Wrocławia.

14 września 1946 r. w pięknej auli gmachu szkolnego w Głogowie przy ul. Królewskiej (Jedności Robotniczej), zajmowanym stopniowo na urzędy, odbył się Zjazd Powiatowy ZNP. Do prezydium Zjazdu weszli: inspektor szkolny Jan Molik, ksiądz Mastey z Głogowa, Fr. Krassowski, Milewski, Józef Zapotoczny, Ludwik Stępczak, Paulina Krassowska, Leon Drabent.

7 września 1946 r. Związek Zawodowy Pracowników Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego urządził zabawę taneczną leśników w hotelu "Polonia" w Sławie.

15 września 1946 r. w Sławie powstało koło Ligi Kobiet. Przewodniczącą tego koła została Zenona Mazurkiewicz.

1 października 1946 r. w Szkole Powszechnej powstały specjalne komplety nauczania likwidujące skutki wojny w nauczaniu.

6 października 1946 r. w kościele poewangelickim staraniem miejscowego oddziału "Caritas" urządzono akademię z okazji Tygodnia Miłosierdzia. Przemawiał ks. proboszcz K. Tomkiewicz.

13 - 20 października 1946 r. zorganizowano na wniosek Ochotniczej Straży Pożarnej Tydzień Ochrony Przeciwpożarowej. 13 października po nabożeństwie odbyła się defilada strażaków.

25 października 1946 r. odbyło się inauguracyjne posiedzenie Miejskiej Rady Narodowej w Sławie. W skład Rady weszli: Władysława Kaczyńska (przewodnicząca), Adam Zienkiewicz, Zygmunt Kabaczyński, Waław Jasiunas, Maria Dudek, Stanisław Dolata, Mieczysław Sonnenberg, Jan Przybyłowski, Bogdan Porankiewicz, Leon Mieczyski, Feliks Leszczyk, Piotr Jagiełło, Władysław Jędrusik, Henryk Gawryś i Bolesław Anioł. Do Miejskiej Komisji Kultury i Oświaty weszli: Bogdan Porankiewicz, Leonard Horbulewicz, Adam Zienkiewicz i

Ludwik Stępczak.

27 października 1946 r. z okazji 25 rocznicy powstania kół młodzieżowych PCK urządzono w sali straży pożarnej uroczystą akademię.

6 października 1946 r. z inicjatywy Powiatowej Komendy MO odbyły się wyścigi motocyklowe na trasie Sława - Nowa Sól - Głogów.

7 października 1946 r. po nabożeństwie obchodzono uroczyste święto milicji. Odbyła się defilada, wspólny obiad i zabawa taneczna.

25 listopada 1946 r. z inicjatywy Ludwika Stępczaka zorganizowano Publiczną Szkołę Doksztalającą Zawodową. Nauka odbywała się w poniedziałki, wtorki i środy w godzinach od 15 do 20 w budynku Szkoły Powszechnej. Na otwarciu był starosta Czesław Studnicki i referent przemysłu Romuald Sawczak. Naukę podjęło 40 osób.

5 listopada 1946 r. stanowisko burmistrza Sławy objął Józef Hayduk. Pracownikami Zarządu Miejskiego byli ponadto: M.Kręc, M.Jende, P.Murawski, M.Schwarz, J.Stawska, R.Kamieniarz, M.Kulawiak, J.Bartkowiak, J.Wolniczak, S.Staroszyński.

Izba Rzemieślnicza we Wrocławiu i Powiatowy Związek Cechów w Głogowie powołały komisję egzaminacyjną czeladniczą. Przeprowadzono egzaminy czeladnicze.

Z inicjatywy Polskiej Partii Socjalistycznej rynek miejski otrzymał nazwę: Plac Ignacego Daszyńskiego.

Przy gimnazjum w Sławie powstał internat. Opiekunkami internatu były: Tyrowiczowa, a później Władysława Jarzębowiczowa. Internat mieścił się w budynku przy ul. Marszałka Roli Rzymirskiego 48.

18 grudnia 1946 r. odbył się pogrzeb Marii Rómmel, żony gen. dywizji Juliusza Rómmela.

30 listopada 1946 r. grupa urzędników Starostwa Powiatowego udała się autem ciężarowym do Wrocławia. W drodze wydarzył się wypadek w wyniku którego najmłodszy pracownik

Janek Partykiewicz poniósł śmierć, a kilka osób doznało kontuzji. 5 grudnia 1946 r odbył się pogrzeb J. Partykiewicza na cmentarzu w Sławie.

23 grudzień 1946 - 12 styczeń 1947 trwały ferie zimowe. Panowały wtedy silne mrozy i śnieżyce, które nadeszły po świętach Bożego Narodzenia.

### **Część III**

#### **Informacja o herbie miasta**

Pierwszy herb Sławy do XVIII zawierał głowę barana. Był to herb pierwszych właścicieli miasta Rechenbergów. Obecny herb zawiera fragment murów obronnych i dwie wieże na czerwonym polu. W murze znajduje się otwarta brama a u góry pomiędzy wieżami złoty róg barana, który reprezentuje pierwszych właścicieli miasta, a nad tym rogiem kwiat lili, znak herbowy rodu Fernementów, jego kolejnych właścicieli.

## Bibliografia

- E. Blacke, Schlawa (Schlesiersee). (W:) Das war Glogau. Stadt und Land an der Oder 1913 - 1945. Hannover 1991.
- J. Blaschke, Geschichte der Stadt Glogau und des Glogauer Landes. Glogau 1913
- J. Chutkowski, Głogów. Informator historyczny. Głogów 1992
- J. Chutkowski, Dzieje Głogowa. T.II Legnica 1991
- E. Franke, Schlesiersee die Stadt am grössten See Schlesiens. Slawa 1936
- M. Hellmich, Die Jagdschloss am Tarnauer Altschesische Blätter nr 6 z 1936 r See.
- P. Herrmann, Slawa. (W:) Seebad und Lustkurort Schlawa im Schlesien
- H. Hoffmann, Die katholischen Kirchen des Landkreises Glogau. Wrocław 1937
- K. Langenheim, Ein Kurzsword des Mittelalters aus Schlawa Kr. Glogau. Altchlesische Blätter nr 6 z 1936r che
- A. Rösler, R.Gryca, 7 dni w Sławie. Przewodnik Turystyczny. Warszawa 1991.
- L. Stępczak, Kronika Publicznej Szkoły powszechnej w Sławie 1945 - 1947 (rękopis)

## Spis treści:

Przedmowa	3
Cz.I. Wiadomości z dziejów Sławy od czasów najdawniejszych do roku 1945	5
Cz.II. Wiadomości z dziejów Sławy po roku 1945	23
Cz.III. Informacja o herbie miasta	47